
**Dit position paper is geschreven als bijdrage aan het rondetafelgesprek
met de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat
over de Klimaattafel 'Industrie' op 11 april 2019**

Hoofdpunten

- De chemische industrie heeft sinds 1990 haar emissie van broeikasgassen met 38% gereduceerd.
- We zien mogelijkheden om deze verder naar beneden te brengen, hiervoor is een integrale benadering nodig, waar ook wordt meegenomen wat de industrie kan doen om emissies in de keten (scope 2 en 3) te verminderen. .
- De Koninklijke VNCI staat achter een klimaatakkoord van prikkels en verleiding. We betreuren de huidige polarisatie in de politiek en de media, waardoor vaak niet het doel maar het middel centraal komt te staan.
- Wij hopen op snelle duidelijkheid zodat onze achterban kan doorpakken met het maken van robuuste investeringsplannen richting een CO₂ neutrale productie in 2050.

Kerngegevens chemie

- De chemische sector bestaat uit zo'n 400 grote, middelgrote en kleine innovatieve bedrijven en zorgt voor werkgelegenheid voor ongeveer 43.000 werknemers. De sector heeft een omzet van zo'n 45 miljard euro per jaar en voegt 13,6% aan toegevoegde waarde toe aan de economie.
- De chemische sector is een internationaal georiënteerde sector. Bijna alle grote in Nederland opererende chemische bedrijven worden aangestuurd vanuit een internationaal hoofdkantoor; zo'n 80% van de basischemie productie wordt internationaal afgezet. Daarmee heeft de sector een aandeel in de Nederlandse export van zo'n 18%.
- De chemische industrie zet zich al langere tijd - met succes - in voor vermindering van de eigen uitstoot van broeikasgassen.
- De cijfers van het PBL geven aan dat in 2015 in de chemische industrie de uitstoot van CO₂ met ongeveer 25% en van lachgas (N₂O) met maar liefst 81% gedaald zijn.¹ Tegelijkertijd is de productie output ongeveer verdubbeld.

CO₂ reductiepotentieel van de chemische sector

- Om de bijdrage van de chemische sector goed te kunnen beoordelen is het van belang om onderscheid te maken tussen drie 'bronnen' van CO₂ uitstoot waar de chemische industrie impact op heeft:
 - De *directe* CO₂ uitstoot uit de eigen schoorsteen (scope 1). Deze CO₂ emissies zijn de focus van het klimaatakkoord, maar vormen slechts 1/3^e van de "totale emissie" van de sector.
 - De *indirecte* CO₂ uitstoot door gebruik van elders opgewekte energie en fossiele grondstoffen (scope 2 & 3). De chemie maakt basismaterialen uit olie en gas. De hierin opgeslagen CO₂ komt verderop in de keten weer vrij wanneer producten aan het eind van hun levensduur zijn. Het ontwerp-klimaatakkoord (OKA) zet onvoldoende in op het reduceren van deze emissies. Denk hierbij bijvoorbeeld aan toepassen van biomassa als grondstof (geprefereerd, maar niet gestimuleerd) vs. biomassa als brandstof (niet geprefereerd, maar wel gestimuleerd). De niet-energetische emissies vormen zo'n 2/3^e van de "totale emissie" van de sector.
 - Chemische producten en innovaties leveren ook een bijdrage aan klimaatoplossingen voor andere sectoren. Denk bijvoorbeeld aan betere

¹ PBL, Nationale Energieverkenning (2017; vormen basis doorrekening klimaatakkoord).

- isolatie en lichter constructiemateriaal voor gebouwen, lichter en sterker materiaal voor auto's en vliegtuigen, betere coatings voor zonnepanelen.
- Chemie is bij uitstek geschikt voor het faciliteren van de circulaire economie, door hergebruik van organische en niet-organische afvalstromen, en hergebruik van afgevangen CO en CO₂.
- In de Routekaart 2050² geven we aan hoe de chemische sector 95% CO₂ reducties kan bereiken (energetisch en niet-energetisch) door sterk in te zetten op innovaties en te kiezen voor structurele veranderingen. Door te sturen op een lange termijn doel, kan worden geoptimaliseerd op kosteneffectiviteit over de gehele periode, in plaats van op de korte termijn (2030).

Randvoorwaarden in het ontwerpklimaatakkoord

- Het stellen van een sector-opgave voor de industrietafel (14,3MT) was in aanzet niet optimaal, vanwege een aantal redenen:
 - De chemische sector is sterk (fysiek) verbonden met en kan bijdragen aan CO₂-reductiemogelijkheden in andere sectoren. In een lange termijn transitie moeten deze mogelijkheden volledig benut worden en sturen op een sectordoel ondersteunt deze mogelijkheden maar ten dele.
 - De sector is ook sterk afhankelijk van de ontwikkeling van duurzame oplossingen in toeleverende sectoren, zoals hernieuwbare stroom, (groene) waterstof, en duurzame biomassa.
 - Sturen op een absoluut doel past niet goed bij het managen van een dynamische transitie die pas eindigt wanneer we in 2050 nagenoeg geen CO₂ meer uitstoten.
- De chemische industrie is van plan haar aandeel aan het sectordoel te leveren. Het systeem van prikkels en verleiding, zoals opgenomen in het OKA, biedt de chemische sector de mogelijkheid om zelf optimaal te sturen op de transitie naar 2050, onderlinge afhankelijkheden en wederkerigheid met (semi-)overheid in kaart te brengen, en blijvend competitief te opereren in de Europese en globale markt.
- Dit systeem prikkelt voorlopers om optimaal gebruik te maken van de beschikbare onrendabele top vergoeding om zo investeringsplannen naar voren te halen. En het prikkelt achterlopers om vooruit te bewegen op straffe van een CO₂-heffing.
- Ook biedt het systeem inzicht in waar de overheid verantwoordelijkheid moet nemen voor het verlenen van vergunningen, aanleg van infrastructuur en inrichting van de stimuleringsinstrumenten (verbrede SDE+ en innovatiesubsidie).

Doorrekening Ontwerpklimaatakkoord door Planbureau voor de Leefomgeving

- Het OKA is een zorgvuldig tot stand gekomen compromis. Een aantal maatregelen waren nog niet volledig uitgewerkt en het systeem vroeg op punten verdere verduidelijking. Desalniettemin stond de industrie achter doorrekening van deze plannen om beter inzicht te krijgen in de effectiviteit van het systeem.
- PBL was kritisch op het industrie gedeelte:
 - PBL vreest dat het maken van CO₂-reductieplannen leidt tot strategisch gedrag bij bedrijven en vreest juridische complexiteit. Hoewel wij deze kritiek snappen, zien wij in de uitwerking veel mogelijkheden om strategisch gedrag te beperken en juridische complexiteit te vermijden.
 - PBL vreest dat er onvoldoende middelen (max €550m in 2030) uit de verbrede SDE+ beschikbaar zijn om 14,3MT te realiseren. De industrietafel was reeds aan deze mogelijke beperking tegemoet gekomen door additionele dekking te vinden van €340 (uit SDE++ middelen na 2030) en mogelijk €150m additioneel uit ODE middelen op te halen. Deze additionele middelen zijn niet doorgerekend door PBL.
 - PBL neemt voorts – uit voorzorg – niet alle reductiemogelijkheden mee die door de industrie geïdentificeerd zijn, zoals hybride boilers en elektrolyse-

² VNCI (2018): https://www.vnci.nl/Content/Files/file/Downloads/VNCI_Routekaart-2050.pdf

apparatuur. Deze kunnen leiden tot extra reductiepotentieel van 3,1 Mton (cijfers PBL, 2019).

- Tot slot rekent PBL niet met actuele prijzen voor elektriciteit, gas en CO₂. In een variant met actuele prijzen laat PBL zien dat de sectordoelstelling ineens wel ruim binnen bereik komt – maar liefst 18MT.
- De Koninklijke VNCI begrijpt enige mate van voorzichtigheid in de doorrekening van PBL. Het is aan de politiek om de doorrekening van PBL te voorzien van interpretatie. Hierbij past een zorgvuldige reactie die ingaat op de punten van kritiek en deze helder pareert om vervolgens voorstellen te doen die de mogelijke tekortkomingen in het OKA repareert. Wij verwachten dit dan ook in de formele kabinetsappreciatie terug te zien.
- De Koninklijke VNCI is ervan overtuigd is dat, bij goede uitwerking van bovengenoemde punten, een op kernpunten aangepast pakket uit het OKA wel degelijk de doelstelling van 14,3 Mton reductie binnen bereik kan brengen.